

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

15 mai 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Nicolae Gordilă,
Judecători Iurie Diaconu, Elena Covalenco, Liliana Catan,
Ion Guzun,

a judecat, în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursul ordinar împotriva sentinței Judecătoriei Chișinău din 05 octombrie 2017 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 noiembrie 2017, declarat de avocata Tatiana Malai, în numele inculpatului

*Juncu Ion XXX, născut la
XX XXXX XXXX, originar și locuitor al s. XXXXX,
r-nul XXXXX, cetățean al R. Moldova, fără
antecedente penale.*

Termenul de examinare
instanța de fond: 26.04.2017 – 05.10.2017,
instanța de apel: 19.10.2017 – 07.11.2017,
instanța de recurs: 05.01.2018 – 15.05.2018.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal lărgit,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău din 05 octombrie 2017, cauza fiind judecată conform prescripțiilor din art. 364¹ Cod de procedură penală, Juncu Ion a fost condamnat în baza art. 329 alin. (1) Cod penal la amendă în mărime de 375 unități convenționale, ce constituie 18.750 lei.

2. Instanța de fond a constatat că la 01 ianuarie 2017, inculpatul Juncu Ion, exercitând serviciul de gardă al Izolatorului de detenție provizorie al Direcției de Poliție a mun. Chișinău, în calitate de inspector de serviciu al izolatorului, amplasat pe str. Tighina 6, mun. Chișinău, fiind responsabil de dirijarea activității de primire-predare a persoanelor arestate și obligat să manifeste vigilență sporită la îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, orientată la prevenirea cazurilor de evadări, a încălcat cerințele pct. 11.5, Capitolul 11 al Instrucțiunii privind regimul de lucru în cadrul izolatoarelor de detenție provizorie ale comisariatelor de poliție pentru deținerea provizorie a persoanelor reținute și arestate, aprobată prin Ordinul nr. 5 din 05 ianuarie 2004 al Ministrului Afacerilor Interne și pct. 72 al Instrucțiunii privind activitatea izolatoarelor de detenție provizorie ale Ministerului Afacerilor

Interne, aprobată prin Ordinul nr. 223 din 06 iulie 2012 al Ministrului Afacerilor Interne, care-l obligă să se convingă de identitatea persoanei eliberate din izolator, precum și sarcinile de bază în exercitarea funcției și atribuțiile de serviciu, expuse în pct. 3 și pct. 1 „responsabilități” din Fișa postului, prin ce a comis neglijență în serviciu, adică îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu ca rezultat al unei atitudini neglijente față de ele, care au **cauzat daune în proporții mari intereselor publice**, în următoarele împrejurări:

Astfel, la 01 ianuarie 2017, Petuhov Ilia, care se deținea în celula nr. 2 a Izolatorului de detenție provizorie al Direcției de Poliție a mun. Chișinău în stare de arest preventiv, în baza mandatului de arestare preventivă nr. 14-334/16 din 30 decembrie 2016, urmărind scopul de evadare din locul de deținere, fiind înlesnit la evadare de către Sîrghi Vasile, care se deținea în izolator în aceeași celulă, în baza procesului-verbal de reținere din 29 decembrie 2016 și care urma a fi eliberat la 01 ianuarie 2017, ora 23, la apelul polițistului Izolatorului - plutonier de poliție Dumitru Nastas, Petuhov s-a înfățișat la ora 23 inspectorului de serviciu al Izolatorului plutonier major de poliție Ion Juncu, prezentându-se drept deținutul Sîrghi Vasile, pentru a fi eliberat din izolator în legătură cu expirarea termenului de reținere.

Plutonierul major de poliție Ion Juncu, îndeplinind necorespunzător obligațiile de serviciu enunțate, ca rezultat al unei atitudini neglijente față de ele, nu a verificat minuțios identitatea deținutului Petuhov Ilia, în coraport cu datele actelor de identitate ale cetățeanului Sîrghi Vasile, care urma a fi eliberat la 01 ianuarie 2017, ora 23 în legătură cu expirarea termenului de reținere, eliberându-l ilegal pe Petuhov Ilia din izolator, care urma a fi deținut în stare de arest preventiv până în 29 ianuarie 2017.

În circumstanțele expuse, deținutul Petuhov Ilia, care urma să se dețină în continuare în izolator în stare de arest preventiv până la data de 29 ianuarie 2017, a evadat din Izolatorul de detenție provizorie al Direcției de Poliție a mun. Chișinău, eschivându-și până în prezent de la răspundere pentru crimele săvârșite.

Instanța a reținut că inculpatul a recunoscut integral vina, solicitând examinarea cauzei în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, că aceste probe dovedesc vinovăția lui și i-a încadrat acțiunile în baza art. 329 alin. (1) Cod penal, ca neglijența în serviciu, adică îndeplinirea necorespunzătoare de către o persoană publică a obligațiilor de serviciu ca rezultat al unei atitudini neglijente față de ele, dacă aceasta **a cauzat daune în proporții mari intereselor publice**.

La stabilirea pedepsei instanța a ținut cont de prevederile art. 7, 61, 75 Cod penal, art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, că inculpatul a recunoscut vina și s-a căit sincer, nu are antecedente penale, că circumstanțe agravante nu s-au stabilit, concluzionând că corectarea lui este posibilă prin stabilirea pedepsei sub formă de amendă, fără aplicarea pedepsei complementare.

3. Procurorul în Procuratura mun. Chișinău, oficiul principal, Lucia Arsenii, a declarat apel, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 329 alin. (1) Cod penal la amendă în

mărime de 630 unități convenționale, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de 2 ani.

Apelanta a invocat că în conformitate cu prevederile art. 61 și 75 Cod penal, pedeapsa are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, atât din partea condamnatului, cât și a altor persoane, iar din considerentul că la săvârșirea infracțiunii inculpatul s-a folosit de drepturile acordate în virtutea funcției pe care o ocupa, urmează ca ultimului să-i fie aplicată o pedeapsă principal[mai aspră, cât și a pedepsei complementare sub formă de privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate.

Art. 64 alin. (3) Cod penal prevede că mărimea amenzii pentru persoanele fizice se stabilește în limitele de la 500 la 3000 unități convenționale, iar instanța a aplicat o amendă sub limitele prevăzute.

Astfel, la stabilirea pedepsei instanța de judecată nu a ținut cont pe deplin de prevederile art. 75 Cod penal, fiindu-i aplicată inculpatului o pedeapsă neechitabilă, motiv din care, urmează să-i fie aplicată și o pedeapsă complementară sub formă de privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate.

Faptul că în privința inculpatului a fost aplicată o pedeapsă blândă, poate doar să încurajeze la comiterea pe viitor a unor infracțiuni similare.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 noiembrie 2017, apelul a fost admis, casată parțial sentința și pronunțată o nouă hotărâre.

Juncu Ion a fost condamnat în baza art. 264 alin. (1) Cod penal, la amendă în mărime de 500 unități convenționale, ce constituie 25.000 lei, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 2 ani.

În rest, sentința a fost menținută.

Instanța de apel a reținut că prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a concluzionat că inculpatul a săvârșit infracțiunea imputată.

Totodată, la stabilirea pedepsei instanța de fond n-a ținut cont de toate circumstanțele, cum ar fi: caracterul și gradul de pericol social a infracțiunii, că infracțiunea a fost săvârșită intenționat și se referă la infracțiuni ușoare, de personalitatea infractorului, că nu are antecedente penale. Ca circumstanță atenuată s-a reținut, comiterea pentru prima oară a unei infracțiuni. Circumstanțe agravante nu au fost stabilite.

Deși în privința inculpatului s-au reținut circumstanțe atenuate, instanța de fond eronat i-a stabilit pedeapsa pe art. 329 alin. (1) Cod penal sub formă de amendă în mărime de 375 unități convenționale, fără privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate. Or, conform art. 64 alin. (3) Cod penal, mărimea amenzii pentru persoanele fizice se stabilește în limitele de la 500 la 3000 unități convenționale, rezultă că instanța de fond i-a stabilit o pedeapsă sub limita pedepsei prevăzute.

Cu toate că art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală prevede posibilitatea aplicării pedepsei sub limita minimă prevăzută de norma Părții speciale a Codului

penal, totuși, inculpatul trebuie să poarte răspundere penală pentru faptele săvârșite în condițiile menționate, or, îndreptarea și reeducarea lui este posibilă, cu aplicarea pedepsei amenzii în mărime de 500 unități convenționale, adică 25.000 lei, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 2 ani, fapt care v-a duce la restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane.

5. Avocata Tatiana Malai a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea deciziei adoptate, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatului să-i fie stabilită pedeapsa cu amendă și fără aplicarea pedepsei complementare.

Recurenta a invocat că instanța de apel nu a apreciat toate circumstanțele atenuante în privința inculpatului, cum ar fi: căința sinceră; are loc permanent de trai; are doi copii minori la întreținere; este angajat în câmpul muncii; anterior nu a fost judecat; a recunoscut vina integral, fiind de acord cu examinarea cauzei în baza art. 364¹ CPP, a atins aproape vârsta de pensionare și sursa de venit este doar salariu, se caracterizează pozitiv, abateri disciplinare nu a avut.

La stabilirea pedepsei, instanța de apel nu a ținut cont că inculpatul a întreprins măsuri pentru a reține persoana evadată, a informat conducerea și a dat alarmă, deci respectiv a luat măsuri pentru a-l stopa pe evadat, dar nu a reușit.

În cazul art. 329 alin. (1) Cod penal, pedeapsa complementară - privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un anumit termen este prevăzută pentru pedeapsa principală - închisoare, nefiind indicat că aceasta poate fi aplicată în toate cazurile.

Instanța de apel urma să-i aplice inculpatului o pedeapsă echitabilă, în limitele articolului în baza cărui a fost declarat vinovat.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală.

6. Judecând recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Conform art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv și în temeiul când nu au fost întrunite elementele infracțiunii. Potrivit art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs este în drept să judece cauza și în baza temeiurilor neinvocate în recurs, dar fără a agrava situația inculpatului.

Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect se atestă, că instanțele de fond și de apel au comis următoarele erori de drept.

Conform art. 14 alin. (1), 15, 113 alin. (1) Cod penal, infracțiunea este o faptă (acțiune sau inacțiune) prejudiciabilă, prevăzută de legea penală, săvârșită cu

vinovăție și pasibilă de pedeapsă penală. Gradul prejudiciabil al infracțiunii se determină conform semnelor ce caracterizează elementele infracțiunii: obiectul, latura obiectivă, subiectul și latura subiectivă. Se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componentei infracțiunii, prevăzute de norma penală. Potrivit art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală, judecarea cauzei se efectuează numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. Conform art. 126 alin. (1) Cod penal, se consideră proporții mari valoarea bunurilor sustrate, dobândite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care depășește 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei. Potrivit art. 385 alin. (1) pct. 3) Cod de procedură penală, la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează chestiunea dacă fapta săvârșită de inculpat întrunește elementele infracțiunii.

În conformitate cu Hotărârea Curții Constituționale nr. 22 din 27.06.2017, a fost declarat neconstituțional textul „*intereselor publice sau*” din alin. (1) al art. 328 Cod penal.

Potrivit jurisprudenței naționale, reieșind din interpretarea sistemică a normelor juridico-penale, și anume din art.126, coroborat cu art. 329 alin. (1) CP, *urmarea prejudiciabilă specifică infracțiunii, prevăzute la alin. (1) art. 329 CP, poate avea doar o natură patrimonială. În cazul urmărilor prejudiciabile patrimoniale, instanțele trebuie să stabilească, în baza probelor administrate, cuantumul daunelor cauzate (Hotărârea Plenului CSJ a RM din 15.05.2017, nr.7 - Cu privire la aplicarea legislației, referitoare la răspunderea penală pentru abuzul de putere sau abuzul de serviciu, excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, precum și neglijența în serviciu, pct. 8.).*

În același timp, conform art. 364¹ alin. (1) și (7) Cod de procedură penală, inculpatul poate recunoaște doar săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu, instanța urmând să aplice, totuși, dispozițiile art. 382–398 Cod de procedură penală în mod corespunzător, iar conform jurisprudenței CtEDO, admiterea de către inculpat a circumstanțelor pe care s-a bazat condamnarea sa, adică acceptarea unei proceduri simplificate, nu include și calificarea lor în baza legii penale (*hotărârea CtEDO din 25.07.2017, Rostovțev c. Ucraina*).

Normele de drept enunțate nu au fost respectate de către instanțele de fond și de apel.

Or, potrivit rechizitoriului, inculpatul este învinuit că: „exercitând serviciul de gardă al Izolatorului de detenție provizorie al Direcției de Poliție a mun. Chișinău, în calitate de inspector de serviciu al izolatorului, amplasat pe str. Tighina 6, mun. Chișinău, fiind responsabil de dirijarea activității de primire-predare a persoanelor arestate și obligat să manifeste vigilență sporită la îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, orientată la prevenirea cazurilor de evadări, a încălcat cerințele pct. 11.5, Capitolul 11 al Instrucțiunii privind regimul de lucru în cadrul izolatoarelor de detenție provizorie ale comisariatelor de poliție pentru deținerea provizorie a persoanelor reținute și arestate, aprobată prin Ordinul nr. 5

din 05 ianuarie 2004 al Ministrului Afacerilor Interne și pct. 72 al Instrucțiunii privind activitatea izolatoarelor de detenție provizorie ale Ministerului Afacerilor Interne, aprobată prin Ordinul nr. 223 din 06 iulie 2012 al Ministrului Afacerilor Interne, care-l obligă să se convingă de identitatea persoanei eliberate din izolator, precum și sarcinile de bază în exercitarea funcției și atribuțiile de serviciu, expuse în pct. 3 și pct. 1 „responsabilități” din Fișa postului, prin ce a comis neglijență în serviciu, adică îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu ca rezultat al unei atitudini neglijente față de ele, care au **cauzat daune în proporții mari intereselor publice**, în următoarele împrejurări:

Astfel, la 01 ianuarie 2017, Petuhov Ilia, care se deținea în celula nr. 2 a Izolatorului de detenție provizorie al Direcției de Poliție a mun. Chișinău în stare de arest preventiv, în baza mandatului de arestare preventivă nr. 14-334/16 din 30 decembrie 2016, urmărind scopul de evadare din locul de deținere, fiind înlesnit la evadare de către Sîrghi Vasile, care se deținea în izolator în aceeași celulă, în baza procesului-verbal de reținere din 29 decembrie 2016 și care urma a fi eliberat la 01 ianuarie 2017, ora 23, la apelul polițistului Izolatorului - plutonier de poliție Dumitru Nastas, Petuhov s-a înfățișat la ora 23 inspectorului de serviciu al Izolatorului plutonier major de poliție Ion Juncu, prezentându-se drept deținutul Sîrghi Vasile, pentru a fi eliberat din izolator în legătură cu expirarea termenului de reținere.

Plutonierul major de poliție Ion Juncu, îndeplinind necorespunzător obligațiile de serviciu enunțate, ca rezultat al unei atitudini neglijente față de ele, nu a verificat minuțios identitatea deținutului Petuhov Ilia, în coraport cu datele actelor de identitate ale cetățeanului Sîrghi Vasile, care urma a fi eliberat la 01 ianuarie 2017, ora 23 în legătură cu expirarea termenului de reținere, eliberându-l ilegal pe Petuhov Ilia din izolator, care urma a fi deținut în stare de arest preventiv până în 29 ianuarie 2017.

În circumstanțele expuse, deținutul Petuhov Ilia, care urma să se dețină în continuare în izolator în stare de arest preventiv până la data de 29 ianuarie 2017, a evadat din Izolatorul de detenție provizorie al Direcției de Poliție a mun. Chișinău, eschivându-și până în prezent de la răspundere pentru crimele săvârșite”.

Acțiunile inculpatului au fost încadrate în baza art. 329 alin. (1) Cod penal, ca neglijența în serviciu, adică îndeplinirea necorespunzătoare de către o persoană publică a obligațiilor de serviciu ca rezultat al unei atitudini neglijente față de ele, dacă aceasta **a cauzat daune în proporții mari intereselor publice**.

Din învinuirea formulată rezultă, că inculpatului i-a fost incriminat calificativul patrimonial **daune în proporții mari**, dar, în pofida prescripțiilor din art. 14 alin. (1), 126 Cod penal:

a) fără estimarea și indicarea valorii acestora în raport cu un quantum ce depășește 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei,

b) cât și fără a stabili dacă aceste pagube pricinuite, reprezintă valoarea bunurilor sustrase, dobândite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate sau trecute peste frontiera vamală.

Pe lângă aceasta, inculpatului i-a fost incriminat și calificativul ”*intereselor publice*”, dar care a fost declarat unul neconstituțional.

Circumstanțele enunțate relevă, astfel, că fapta inculpatului nu întrunește elementele laturii obiective ale infracțiunii prevăzute la art. 329 alin. (1) Cod penal.

Conform jurisprudenței naționale, în cazurile în care fapta social periculoasă a fost constatată, dar lipsesc condițiile prevăzute de lege pentru recunoașterea componenței de infracțiune, se adoptă sentința de achitare pentru lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii.

Potrivit art. 390 alin. (1) pct. 3) Cod de procedură penală, în cazul în care fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii, se adoptă o sentința de achitare, iar conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța îl admite, casează total hotărârea atacată și dispune achitarea persoanei în cazurile prevăzute de prezentul cod.

În asemenea împrejurări și dat fiind că încălcările normelor specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept, prescise în art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, se impune soluția casării totale a sentinței și deciziei contestate, și dispunerea achitării inculpatului de sub învinuirea comiterii infracțiunii prevăzută la art. 329 alin. (1) Cod penal, pe motiv că fapta lui nu întrunește elementele infracțiunii.

7. În conformitate cu art. 390 alin. (1) pct. 3), 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. b), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

D E C I D E :

Admite recursul ordinar declarat de avocata Tatiana Malai, casează total sentința Judecătoriei Chișinău din 05 octombrie 2017 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 noiembrie 2017, și dispune achitarea inculpatului Juncu Ion XXX de sub învinuirea săvârșirii infracțiunii prevăzute de art. 329 alin. (1) Cod penal, pe motiv că fapta lui nu întrunește elementele infracțiunii.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 05 iunie 2018.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Iurie Diaconu

Elena Covalenco

Liliana Catan

Ion Guzun